

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Борян Георгиев Янев,
Филологически факултет, ПУ „Паисий Хилендарски”

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен 'доктор'
в област на висше образование 2. Хуманитарни науки
професионално направление 2.1. Филология
докторска програма: *Общо и сравнително езикознание*

Автор: Ирина Георгиева Митърчева

Тема: *Билингвизъм и диглосия в Северна Ирландия, Уелс, Шотландия и Ейре*

Научен ръководител: проф. д-р Иван Петров Чобанов

Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № Р33-2967 от 13. 06. 2019 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски” (ПУ) съм определен за член на научното жури за защита на дисертационен труд на тема *Билингвизъм и диглосия в Северна Ирландия, Уелс, Шотландия и Ейре* за придобиване на образователната и научна степен ‘доктор’ по 2.1. *Филология – Общо и сравнително езикознание* (Социолингвистика).

Автор на дисертационния труд е Ирина Георгиева Митърчева – докторант в задочна форма на обучение към *Катедрата по общо езикознание и история на българския език* с научен ръководител – проф. д-р Иван Петров Чобанов от Филологическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски”.

Дисертантката е хоноруван преподавател по английски език към Катедрата по английска филология във Филологическия факултет на ПУ, както и старши преподавател в ДЕСО на МУ-Пловдив.

Представеният от Ирина Митърчева комплект материали на хартиен и електронен носител е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ.

По темата на дисертационния труд докторантката Митърчева е реализирала шест стойностни научни публикации (две от които на английски език), което надвишава изискуемия нормативен минимум.

Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Разработеният в дисертационния труд на И. Митърчева проблем е актуален и представлява детайлно проучване върху проблемите на владеенето на повече от един език в изключително интересен, обединен по редица екстралингвистични фактори, общолингвален ареал. Разгледаните теоретични постановки, някои от които от съществена значимост за проблематиката, както и предложената изследователска методология имат универсален характер и биха могли да послужат като основа за сходни изследвания в други административно-териториални единици. Дисертантката Митърчева си е поставила нелеката задача да изследва две социолингвистични явления – билингвизма и диглосията, с оглед на езиковата политика и резултатната от нея езикова ситуация в страните от Обединеното кралство (Уелс, Шотландия и Северна Ирландия) и Република Ирландия.

Изхождайки от универсалността на твърдението, че езикът е ключов компонент на идентичността, Ирина Митърчева е направила едно образцово социолингвистично изследване, в което са преплетени всички изследователски методи, необходими за пълноценното представяне на измеренията на билингвизма и диглосията с оглед на техните лингвокултурологични измерения. Наред с това не са пропуснати и изключително важните политически и икономически фактори, оказващи съществено влияние върху статута на езиците и водещи до появата на самобитната езикова ситуация, на която сме свидетели днес.

Изключително добро впечатление прави ретроспективният анализ на историческите събития, имащи пряко отношение към съвременността, в която, макар и да съществува адекватно законодателство и да са налични необходимите образователни стратегии (напр. в Уелс и Р Ирландия), се наблюдава продължаваща маргинализация на автотонните миноритарни езици от келтската езикова група.

Езиковите контакти, довели до появата на адстратна ситуация, или както я определя дисертантката „екзогlossen небалансирана езикова ситуация”, са премислени през призмата на основните инструменти за формиране на обществени реалии – образователните и религиозните институции, печатните и електронните медии, книгоиздаването и др. Именно в тези наблюдения се откриват и едни от най-приносните моменти в изследването, свързани с педантичното проследяване и анализиране на литературата, културата, медиите и религиозните практики, както и измеренията на билингвалното образование (разгледаните мерки за адитивно двуезичие), на които авторката е посветила пета и шеста глава от дисертацията си.

Наблюденията на Митърчева са подкрепени от съществена нормативна ексцерпция и са съпроводени от количествено и качествено статистическо онагледяване, които не позволяват съжденията ѝ да бъдат поставени под съмнение. Както и тя самата е подчертала в изведените приноси, следващите работи по темата биха могли да се посветят на проблема за размиващото се чувство за езикова идентичност, причинено от загубата на култура, зависеща от съхранението на езика. Тук биха могли да се намесят и проблеми, свързани с чувството за езика и езиковия усет, както и с правото на език и култура и закрилата на тези съществени за индивида и етноса ценности.

Макар и да е обговорена много добре теоретичната база за използването на термина „диглосия”, ми се струва, че изследването можеше да се подчини изцяло на проблема за билингвизма, тъй като признака „престижност” при определянето на диглосната ситуация (макар и научно допустим в *широкото* интерпретиране на феномена *диглосия*) все още се нуждае от по-конкретни диференциращи показатели. Това обаче е избор на авторката и аз уважавам нейното решение, още повече че го е защитила с богата доказателствена част.

В една изключително добре композирана разработка, състояща се от увод, 6 глави, отразяващи съвсем конкретни аспекти на проблема, заключение и впечатляваща библиография, авторката Митърчева е успяла да направи изчерпателен анализ на езиковата ситуация в Обединеното кралство и Република Ирландия, извеждайки всички причини за пасивната асимилация на автохтонните келтски езици и описвайки пъстрата многопластова идентичност на британците, на фона на която обаче се засилва доминантността на английския език.

Формулираните приноси и получените резултати са лична заслуга на дисертантката Ирина Митърчева. Предложеният автореферат е направен по необходимите изис-

квания и отразява обективно съдържанието на дисертацията, както и постигнатите в нея резултати.

Заклучение

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане и на Правилника на ПУ „Паисий Хилендарски“. Представените материали и дисертационни резултати съответстват и на специфичните изисквания на Филологическия факултет.

Дисертационният труд показва, че докторантката Ирина Георгиева Митърчева **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения в областта на социолингвистиката, като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното убедено ще гласувам *положително* за присъждане на образователната и научната степен „доктор“ на Ирина Митърчева по 2.1. Филология (Общо и сравнително езикознание).

25.08.2019 г.

Изготвил становището:

доц. д-р Борян Георгиев Янев